Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001399

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-04-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Харамурза Дар’я Вікторівна

2. Daria Kharamurza

Кваліфікація: д.філософ

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 061

Назва наукової спеціальності: Журналістика

Галузь / галузі знань: журналістика

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Журналістика

Дата захисту: 23-02-2023

Спеціальність за освітою: 061 Журналістика

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 835

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Римського-Корсакова, буд. 2, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Римського-Корсакова, буд. 2, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 17.01.03.17, 19.41, 20.01.15

Тема дисертації:

1. Масмедійний чинник літературної критики України (1995–2015 рр.)

2. The mass media factor of literary criticism of Ukraine (1995–2015)

Реферат/анотація:

1. У дисертації здійснено спробу визначити особливості розвитку та функціонування літературної критики України в полі масмедіа в період із 1995 до 2015 року. Загальний аналіз і систематизація наукового доробку українських та закордонних учених дозволили окреслити основні підходи до визначення поняття літературної критики, дослідити особливості її функціонування у соціальнокомунікаційному просторі та взаємодію з масмедіа. Актуальність теми зумовлена необхідністю дослідити специфіку масмедійного чинника літературної критики України 1995–2015 рр., яка за цей час зазнала суттєвих трансформацій. Джерельною базою дослідження стали літературно-критичні матеріали друкованих періодичних часописів та інтернет-видань літературно-мистецького спрямування України періоду 1995–2015 рр.: «Київська Русь», «Критика», «ЛітАкцент», «Література Плюс», «Читомо» та інші. До проведення наукового дослідження були застосовані соціокомунікаційний та міждисциплінарний підходи. Повнота результатів забезпечена наступними загальнонауковими та спеціальними методами: порівняльно-історичний, описовий та графічний методи, аналіз, синтез, індукція, дедукція, контент-аналіз, узагальнення, системний і

порівняльний аналіз, метод моделювання. У роботі усебічно проаналізовано основні етапи та принципи розвитку літературної критики як окремого суб'єкта масово-інформаційної діяльності, досліджено процеси її трансформації та адаптації до умов сучасного медіапростору. Окреслено основні підходи до визначення поняття та запропоновано авторське визначення літературної критики як окремого виду комунікаційної діяльності. Виокремлено тематичні напрями сучасних медіадосліджень, у яких розглянуто різні аспекти літературної критики України. Сформовано перелік характерних ознак літературної критики як підсистеми соціальних комунікацій. Охарактеризовано такі функції літературної критики як: оцінна, регулятивна, комунікативна, освітня, інформаційна, інтерпретаційна, прогностична, маркетингова, фільтраційна. Проведено ґрунтовний аналіз масмедійного чинника літературної критики України обраного історичного періоду й подано загальну оцінку сучасного літературно-критичного процесу України. У дисертації проаналізовано історичний контекст функціонування літературно-критичної думки України 1995-2015 рр. Відновлено хронологію заснування 123 літературно-художніх часописів та онлайн-видань, які відображали новий тип журнального мислення в Україні. Визначено, що пік заснування друкованих видань припадає на 1990-ті роки XX століття. Авторкою виокремлено больові точки цих видань, які заважали їм розвиватись і довго утримуватись на ринку, зокрема: проблеми із фінансуванням, неналагоджена система розповсюдження, відсутність у онлайн просторі або ж застаріле оформлення ресурсів, погана поінформованість читацької аудиторії про існування відповідних ресурсів, низький рівень впливу на формування та розвиток літературного процесу України. Визначено, що у період із 2010 до 2015 року було засновано найменше часописів, водночас закрилось декілька важливих видань. У новому тисячолітті на рівні з друкованими газетами й журналами почали з'являтись спеціалізовані онлайн-медіа, які послідовно розвивали літературну критику. Серед них «ЛітАкцент», «Читомо», «Буквоїд» тощо. Розвиток новітніх інформаційних технологій суттєво вплинув на класичні товсті літературно-художні часописи, які у старому форматі почали вичерпувати себе як явище. Це спровокувало виникнення критики нового типу. Авторкою запропоновано модель сучасного літературно-критичного матеріалу, що функціонує в медіапросторі. Її побудовано на п'яти основних характеристиках: аргументація, емоційність, доступність, лаконічність, структурованість. Вдалий візуальний супровід та можливість зворотного зв'язку посилюють ефект впливу тексту на аудиторію, що також відображено у запропонованій моделі. Результати проведеного дослідження можуть бути використані редакціями друкованих літературно-художніх часописів для створення сучасного видання нового типу, а також допоможе редакціям розвиватись в онлайн-просторі. Теоретичні положення, результати контент-аналізу можуть бути використані для забезпечення навчального процесу під час створення навчальних програм курсів з основ журналістики, мистецької та літературної критики тощо.

2. The thesis attempted to determine the peculiarities of the development and functioning of Ukrainian literary criticism in the mass media field from 1995 to 2015. The general analysis and systematization of Ukrainian and foreign scientists' works made it possible to outline the main approaches to defining the concept of literary criticism, its interaction with the mass media, and the peculiarities of functioning in the social communication space. The topic's relevance is determined by the need to investigate the specifics of the mass media factor of literary criticism of Ukraine from 1995 to 2015, which has undergone significant transformations during this time. The source base of the study was the literary and critical materials of periodicals and online literary and art media of Ukraine in 1995–2015: "Kyivska Rus", "Krytyka", "LitAkcent", "Literatura Plius", "Chitomo" and others. The work comprehensively analyzes the main stages and principles of the development of literary criticism as a subject of mass information activity, and the processes of its transformation and adaptation to the conditions of the modern media space are investigated. The main approaches to the definition of the concept are outlined, and the author's definition of literary criticism as a type of communication activity is proposed. The thematic directions of modern media studies of literary criticism of Ukraine are singled out. A list of characteristic features of literary criticism as a subsystem of social communications has been created. The following functions of literary criticism are characterized: evaluative, regulatory, communicative, educational, informative, interpretive, prognostic, marketing, and filtering. A thorough analysis of the mass media factor of literary criticism of Ukraine of the selected historical period was conducted, and a general assessment of Ukraine's modern literary and critical

process was presented. The thesis analyzed the historical context of the functioning of literary and critical thought in Ukraine from 1995 to 2015. The chronology of the founding of 123 literary and artistic magazines and online media, which reflected a new type of magazine thinking in Ukraine, was restored. Printed publications' establishment peaked in the 1990s of the 20th century. The author singled out the pain points of these publications, which prevented them from developing and staying on the market for a long time, in particular: problems with financing, an unregulated distribution system, the absence of resources in the online space, or outdated design, poor awareness of the readership about the existence of relevant resources, a low level of influence on the formation and development of the literary process of Ukraine. It was determined that in the period from 2010 to 2015, the fewest journals were founded, while several important publications were closed at the same time. In the new millennium, along with printed newspapers and magazines, specialized online media began to appear, consistently developing literary criticism. Among them are "LitAkcent", "Chitomo", and "Bukovoid". The development of the latest information technologies significantly influenced the classic thick literary and artistic magazines, which in the old format began to exhaust themselves as a phenomenon. This process provoked the emergence of a new type of criticism. The content analysis method was used to determine the typological features of literary and critical publications from 1995 to 2015. For the content analysis were chosen three magazines, that were founded in this period, representing different aspects of literary and critical practice, reflecting different formats of literary and artistic publications, which functioned in the studied period, were popular among the professional community and the readership, and had a powerful critical component. As part of the content analysis, output data was collected, the authorship and rubrication were researched, and the topics, problems, and genre features of the newspaper "Literatura Plius", magazines "Kyivska Rus" and "Krytyka" were analyzed. The author proposed a modern literary and critical material' model that functions in the media space. It is built on five main characteristics: argumentation, emotionality, accessibility, brevity, and structure. Successful visual support and the feedback possibility increase the effect of the text on the audience, which is also reflected in the proposed model. The results of the conducted research can be used by editors of printed literary and artistic magazines to create a new edition of a new type and help editors develop in the online space. Theoretical provisions and content analysis results can be used to ensure the educational process during the creation of training programs for courses on the basics of journalism, art, and literary criticism.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Харамурза Д. В. Літературно-художні часописи України 1990–2020 рр. історичний ескіз. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2020. № 2. Ч. 4. С. 150–157
- Харамурза Д. В. Типологічні особливості газети «Література плюс». Наукові записки Інституту журналістики. 2021. № 1 (78). С. 74–85
- Харамурза Д. В. Літературна критика в площині соціальних комунікацій: поняття, завдання, функції. Образ. 2021. Вип. 2 (36). С. 30–39.
- Афанасьєв І., Бєлофастова Т., НовохатькоЛ., Харамурза Д. Удосконалення підготовки медіафахівців як складної системи. Міждисциплінарні дослідження складних систем. 2021. № 1 (19). pp. 141–155.

- Kharamurza D., Puzanov V., Volynets G, Lesiuk O., Vashys K., Sadivnycha M. Social Media as a Development Tool English Communicative Competence. Journal of Curriculum and Teaching. 2022. № 11 (1). pp. 101–116.
- Мітчук О. А., Харамурза Д. В. Літературна критика та жанри журналістики: особливості функціонування. East European Scientific Journal. 2021. № 10 (74). С. 17–21
- Mitchuk O., Kharamurza D. Features of Publicist Materials of Contemporary Ukrainian Online Publications. Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences. IX(48), I.: 261. 2021. pp. 71–72.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мітчук Ольга Андріївна

2. Olga A. Mitchuk

Кваліфікація: д. соц. ком., професор

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: ПВНЗ "Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука"

Код за ЄДРПОУ: 24171048

Місцезнаходження: вул. Степана Дем'янчука, 4, Рівне, Рівненський р-н., 33027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рожило Марія Андріївна

2. Mariia Rozhylo

Кваліфікація: к. соц.ком., доц., 27.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5112-9822

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сніцарчук Лідія Віталіївна
2. Lidiia Snitsarchuk

Кваліфікація: д.соц.комунік., професор, 27.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7272-9357

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Садівничий Володимир Олексійович
2. Volodymyr O. Sadivnychyi

Кваліфікація: д. соц. ком., 27.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4163-8954

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Римського-Корсакова, буд. 2, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковальова Тетяна Вікторівна

2. Tetyana V. Koval'ova

Кваліфікація: к. соц.ком., доцент, 27.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6551-4139

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Римського-Корсакова, буд. 2, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Жиленко Ірина Рудольфівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Жиленко Ірина Рудольфівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Бойко Антон Олександрович
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна